

MINISTERIE VAN
BINNENLANDSE ZAKEN
B.V.D.

's-Gravenhage,
Javastraat 68

FA 7432/18
16 APR. 1955

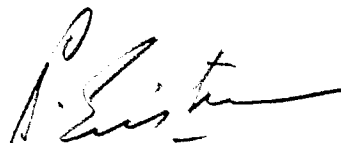
No.: 274674
Bijl.: 1

GEHEIM

Betr.: 17e Partijcongres der C.P.N.

Hierbij moge ik Uwe Excellentie aanbieden een doordruk van een aan Zijne Excellentie de Minister van Binnenlandse Zaken toegezonden kort verslag van het 17e Partijcongres der C.P.N.

/HET HOOFD VAN DE DIENST/

Mr L. Einthoven.

aan Zijne Excellentie
de Minister-President
Plein 1813 no. 4
te
's-GRAVENHAGE

Kort verslag van 17e Partijcongres van de Communistische Partij Nederland - 8, 9, 10 en 11 April 1955. te Amsterdam.

Vorbereiding

Aan het Congres gingen de gebruikelijke afdelingsledenvergaderingen en districtconferenties vooraf met het doel om te discussiëren over de op het congres te behandelen stof, de gedelegeerden voor het congres aan te wijzen en kandidaten voor het partijbestuur voor te dragen. Daarenboven werden ditmaal nog voorafgaande aan deze bijeenkomsten z.g. informatievergaderingen gehouden. Op deze vergaderingen kwamen de leden van een bepaald district bijeen om een verklarende voordracht van een vooraanstaand partijbestuurder aan te horen.

Het door de partijleiding beschikbaar gestelde discussiemateriaal bestond uit een uitvoerige (44 pag. tellende) brochure genaamd "Discussiegrondslag voor het 17e Partij Congres". In deze Discussiegrondslag, goedgekeurd in de partijbestuurszitting van 22 en 23 Januari 1955, werd vastgesteld dat de C.P.N., in het bezit van een juiste politieke lijn, was te kort geschoten in het tot stand brengen van een doelmatig partijapparaat gebaseerd op de Leninistische organisatie principes.

Verder verschenen drie Congreskranten. Aan de vooravond van het congres moeten volgens de communistische methodiek de partijgenoten de gelegenheid krijgen zich vrijelijk te uiten over het beleid van het partijbestuur en de stand van zaken. De Congreskranten zijn dan een soort "vrije tribune" voor de partijleden.

Vrijdag 8 April 1955

Vermoedelijk werd op de middag direct voorafgaande aan de openingsavond van het congres nog een met spoed gecoördineerde partijbestuurszitting gehouden.

Feestelijke openingsavond

Dese werd gehouden in het gebouw Carré en begon met een korte rede van partijvoorzitter Gerben WAGENAAR. In afwijking van het oorspronkelijke programma stond dese avond voor een groot deel in het teken van de Amsterdamse staking. Gerard GROOT ROESSELINK gaf een overzicht van de gevoerde stakingacties, evenals Paul de GROOT. Volgens "De Waarheid" werd dese bijeenkomst bijgewoond door ± 1500 personen.

Zaterdag 9 April 1955

Openbare zitting

Na een korte openingsrede gaf Gerben WAGENAAR op de eerste openbare congresszitting in gebouw BelleVue het woord aan Paul de GROOT voor het uitdrukken van zijn grote congresrede.

Congresrede Paul de GROOT

Volgens de gebruikelijke opzet begon dese met een uitvoerige analyse van de buitenlandse politieke toestand, waarin de hoofdaandacht nog was gericht op het gevaar van de Duitse herbewapening. Via een bespreking van de binnenlandse politiek en de door de C.P.N. onder de leuze "Eenheden tegen Rome" gevoerde strijd tegen de "rechtse" coalitie bleef DE GROOT, wijzend op de verarming van de massa's, bij de Amster

- deze staking -

damee staking. Deze had naar zijn mening de swaai met de "welvaart" een geduchte klap gegeven.

Hij kondigde een bewegelijke tactiek aan t.a.v. de werkklassificatie, die hierop neerkomt, dat hoewel de partij deze in principe verwerpt, toch geprobeerd moet worden om er zoveel mogelijk voordeel uit te slaan als naar door strijd bereikbaar is. Een soortgelijke tactiek bepleitte hij t.a.v. de ondernemingsraden in gevallen, waarin de tot standkoming van deze raden niet kan worden voorkomen.

Ten slotte besprak DE GROOT uitvoerig de noodzakelijk geachte verbeteringen in de partij-organisatie en lichtte hij een terzake ingediende resolutie toe. De belangrijkste punten uit deze resolutie zijn:

- Een stelselmatige, volgehouden werving allereerst gericht op het winnen van invloedrijke arbeiders, intellectuelen en andere werkers als leden van de partij.
- Een voortdurende werving van nieuwe abonnees voor "De Waarheid".
- Het verbeteren van de financiële positie van de partij. Evenals het
- partijbestuur dienen afdelings- en districtbesturen een jaarlijkse begroting op te stellen. Het beheer van de landelijke financiën van de
- partij mag niet langer over diverse kassen zijn verspreid, doch moet in één hand worden gebracht.
- Het partijbestuur moet een nieuwe organisatie-secretaris kiezen, die voor het gehele organisatie-werk verantwoordelijk is tegenover het
- Dagelijks Bestuur.
- Er moeten landelijke instructeurs aangesteld worden, in het bijzonder voor het opbouwen van afdelingen in de belangrijkste industriële bedrijven.

DE GROOT's rede, welke meer dan vier uur duurde en enige malen, gezien de fysieke toestand van de spreker, moest worden onderbroken, werd na afloop in brochurevorm (70 pagina's) aan de gedelegeerden ter hand gesteld.

Verkiezing Commissies

Na de rede van DE GROOT werd overgegaan tot het verkiezen van een presidium, een kandidatencommissie en de mandatencommissie.

Bij de C.F.N. is het gebruikelijk, dat een op het congres gekozen presidium de leiding van het congres in handen heeft, aangesien het partijbestuur bij de aanvang van het congres als afgetreden beschouwd wordt. De kandidatencommissie brengt op het congres verslag uit over de politieke en persoonlijke kwaliteiten van de kandidaten voor het partijbestuur. Het Eerste Kamerlid Jaap BRANDENBURG, die in het algemeen belast is met het kaderwerk en de partijcontrole, was hierbij de dominerende figuur. De mandatencommissie ten slotte analyseert de door de gedelegeerden ingevulde mandaatformulieren, waarbij gelet wordt op leeftijd, beroep, lidmaatschap van organisaties, duur partijlidmaatschap etc.

Delegatie-vergaderingen

In de namiddag werd aan de delegaties gelegenheid gegeven om onderling te berandlagen, wie namens elk district aan de discussie zou deelnemen en wat te berde zou worden gebracht.

Bealoten avondzitting

Discussies

In de bealoten avondzitting, waarbij bijzondere beveiligingsmaatregelen in acht werden genomen, werd een aanvang gemaakt met de discussie t.a.v. de rede van Paul de GROOT. Van de vijf discussianten was

- Marcus BAKKER, -

Marcus BAKKER, hoofdredacteur van "De Waarheid", de belangrijkste. Hij oefende zelfcritiek uit op de leiding van de krant, welke zijns inziens veelal te pessimistisch was geredigeerd en waarin te lange en te drage artikelen verschenen.

Buitenlandse vertegenwoordigers

Met de toespraken van een afgevaardigde van de K.P.D. en de Belgische C.P. werd deze zitting beëindigd.

Zondag 10 April 1955

Openbare zitting

Voortzetting discussies n.a.v. rede DE GROOT

Gezien het grote aantal discussianten werd hierbij de spreektijd op 10 minuten per gedelegeerde bepaald.

Het woord werd gevoerd door ongeveer 30 sprekers, waaronder enige vooraanstaande figuren uit de mantelorganisaties en een aantal districts-functienarissen.

In het algemeen kwamen, gelet op de inhoud van het congresmateriaal (discussiegrondslag en congreskranten), geen nieuwe gezichtspunten naar voren. Enige sprekers traden op onder een pseudoniem o.m. de onderwijzer Gerrit VERRIPS (alias: G. MULDER) en de vroegere ambtenaar der Gemeente Amsterdam Freek de VRIES (alias: F. v.d. BERG). Zij spraken respectievelijk over het onderwijs en over de partijactiviteit onder het overheids-personeel.

Een belangrijke discussiebijdrage werd geleverd door Henk HOEKSTRA, die een uiteenzetting gaf over de noodzakelijke verbeteringen in de partijorganisatie.

Toen deze zitting te 17.00 uur werd gesloten was een 7-tal discussianten nog niet aan het woord geweest. Het congres verzocht hen hun discussiebijdrage schriftelijk ter kennis te brengen van het nieuwe partijbestuur.

Buitenlandse vertegenwoordigers

De discussies werden tweemaal onderbroken om een West-Duitse communist (vermoedelijk de vooraanstaande K.P.D.-functionaris Werner STERZENBACH) en een Franse communist (vermoedelijk het lid van het Centraal Comité van de P.C.F. Roger GARAUDIJ) de gelegenheid te geven een begroetingsrede uit te spreken.

Besloten avondzitting

Deze was gewijd aan een bespreking van de kandidaten voor het partijbestuur. Aan de gedelegeerden werd een lijst, vermeldende de namen van 138 kandidaten, die later moest worden ingeleverd, ter hand gesteld.

Op deze lijst waren de namen van 46 kandidaten voorgedragen voor het volledige partijbestuurs-lidmaatschap en 8 kandidaten voor het plaatsvervangende lidmaatschap boven een streep geplaatst. De betekenis hiervan is, dat hun candidatuur door de kandidaten-commissie (c.q. de leidende kern van de Partij) werd ondersteund.

Verslag kandidaten-commissie

Dit werd uitgebracht door Jaap BRANDENBURG.

Hij oefende felle kritiek uit op Gerben WAGENAAR (partijvoorzitter en organisatiesecretaris) en Frits REUTER (voorzitter E.V.C.); minder ernstig was zijn kritiek op Henk GOETZAK (fractievoorzitter 2e Kamer) en Harry VERHEY (agitatie- en propaganda secretaris).

Van Paul de GROOT werd gezegd, dat hij eigenlijk boven de kritiek verheven was.

- Gerben WAGENAAR was te eigenmachtig opgetreden zonder overleg met anderen te plegen; zijn werk als organisatiesecretaris was onvoldoende geweest.
- Frits REUTER had in de E.V.C. dictatoriaal gehandeld; was te individueel en te eigengereid en had in het praktisch werk ernstige fouten gemaakt.

- Henk GORTZAK gaf te weinig leiding aan de Kamerfractie.
- Harry VERHEY verloor zijn arbeidersafkomst te veel uit het oog en bewees zich te zeer onder intellectuelen.

Opvallend was, dat WAGENAAR's medewerker in het organisatie-werk Henk HOEKSTRA door BRANDENBURG werd getypeerd als een jonge partijbestuurder onlangs uit het A.N.J.V. gekomen, die blijk had gegeven over goede theoretische kennis te beschikken, de partijpolitiek te verstaan en een goed organisator te zijn.

Het lijkt geen twijfel, dat HOEKSTRA hiermede als de nieuwe organisatie-secretaris is gedoodverfd en dat hij de plaats van WAGENAAR zal innemen.

Discussie over kandidaten

Hierbij trad een algemene kritiek op het werk van de kandidaten-commissie naar voren. Haar werd een eenzijdig oordeel en een te summier verslag verweten.

Gerben WAGENAAR wees de kritiek op zijn persoon vrijwel geheel van de hand. Hij beschuldigde BRANDENBURG ervan "handigheidjes van een Kamerlid" toe te passen.

Bertus BRANDSEN, die deel uit maakte van de kandidaten-commissie, oefende scherpe kritiek uit op zijn mede-bestuurder in de E.V.C. Frits REUTER. Hij achtte deze absoluut ongeschikt als vakbondsbestuurder en verweet hem nimmer overleg te plegen met de overige leden van het Verbondsbestuur van deze organisatie. In deze kritiek vielen hem andere discussianten o.m. E.V.C.-functionarissen bij.

Henk GORTZAK onderschreef de op hem uitgebrachte kritiek en beloofde zich te zullen verbeteren.

Harry VERHEY wees de volgende dag de hem aangewreven tekortkomingen van de hand.

Aan het eind van deze zitting hadden nog niet alle discussianten hun mening over de kandidaten voor het partijbestuur gegeven.

Maandag 11 April 1955

Openbare zitting

Inleiding over de verkiezingscampagne

Harry VERHEY hield een inleiding over het daarvoor aan het congres voor-gelegde plan. Hierin worden de door de Partij in de verkiezingscampagne te ontwikkelen activiteiten omschreven o.m. betreffende het beleggen van openbare vergaderingen en openluchtbijeenkomsten - de verspreiding van verkiezingsmateriaal (manifesten, affiches enz.) - huisbezoek en de verkrijging van de voor de campagne benodigde gelden, waarvan het totaal be-groot wordt op / 175.000.

VERHEY wees op de bij de stakingen in Amsterdam gehanteerde vormen van agitatie en propaganda. Hij meende, dat het massale optreden van honderden agitators en de door hen gevoerde mondelinge agitatie een suc-cevolle nieuwe methode was geweest. Hierdoor waren op straat kleine volksvergaderingen ontstaan, die het mogelijk hadden gemaakt de strijd op een hoger plan te brengen, doordat de sociale vraagstukken verbonden werden met het probleem van de Duitse herbewapening.

Het congres kon wegens tijdgebrek geen gelegenheid worden gegeven om over de inleiding van VERHEY te discussiëren. Besloten werd deze dis-cussies te doen houden op binnenkort te beleggen districtsconferenties.

Slotrede DE GROOT

Paul de GROOT verklaarde wegens tijdgebrek niet diep in te kunnen gaan op het tijdens de discussies naar aanleiding van zijn congresrede door d. gedelegeerden te berde gebrachte. Hij noemde de ledenwerving het belang-rijkste vraagstuk en herhaalde de al eerder geuite zelfcritiek van het partijbestuur ten aanzien van de partijorganisatie en de werving.

Stemming over resoluties

Vervolgens werden de resolutie over de organisatorische vernieuwing der Partij - het plan voor de verkiezingscampagne - de aanvullingen op het beginselprogram (over de landbouw, de middenstand en de kunstenaars en intellectuelen) benevens het actieprogram (samenvatting van de politieke eisen der C.P.N.) met algemene stemmen goedgekeurd.

Verslag mandatencommissie

Nadat nog het woord was gevoerd door een afgevaardigde van de Deense communistische partij werd namens de mandatencommissie verslag uitge-bracht door Mevrouw J. DIJKSTRA-BETHLEHEM uit Leeuwarden.

Daarbij bleek, dat het aantal op het congres aanwezige gedelegeer-den 390 bedroeg. Hieronder waren 58 vrouwen. De gemiddelde leeftijd der gedelegeerden was 38 jaar.

Besloten middagsitting

Voortzetting bespreking kandidaten

Deze leidde tot een somtijds bewegende discussie. Opvallend was dat Frits REUTER niets tegen de op hem uitgeoefende critiek inbracht en dat hij e zelfs in het geheel niet op reageerde.

Buitenlandse vertegenwoordigers

In deze zitting hielden de Fransman Gustave ANSARD, plaatsvervangend li van het Centraal Comité van de P.C.F. en een onbekende Belgische commu-nist nog een korte toespraak tot het congres.

Verkiezing partijbestuur

Het congres ging tenslotte over tot het bij geheime stemming verkiezen

verkiezen van het partijbestuur. Zoals bij de C.P.N. gebruikelijk werd de uitslag van de verkiezing niet bekend gemaakt.

Over de samenstelling van het nieuwe partijbestuur en de verdeling der functies zullen - zo werd in "De Waarheid" gepubliceerd - nadere mededelingen volgen na de eerste zitting van het nieuw verkozen bestuur.

Verloop van het Congres

Evenals bij vorige congressen kwam van de uitvoering van de opgestelde agenda weinig terecht. De rede van Paul de GROOT en de bespreking der kandidaten voor het partijbestuur namen veel meer tijd in beslag dan voorzien was.

Niet uitgesloten is echter dat dit "in tijdnood geraken" deel uitmaakt van een speciale communistische methodiek om te bereiken, dat verkiezingen op gehaaste wijze plaats vinden en om te voorkomen, dat bepaalde het partijbestuur niet welgevallige vraagstukken worden aangesneden.

Bijzonder opmerkelijk is, dat ditmaal ten congresse de financiële toestand der Partij niet werd besproken; er werd zelfs integenstelling tot 1952 geen financieel verslag over gelegd.